کراز جمله معجزات قرآنست از برای حضرت منقبت ایات علی روضة الغاة جلایل التحیات آنچه به راهنمونی تشنگان بوادی حیرت
درین مقام باقی مانده همین معجزه قرآنست وبس دامت لدینا فقات کل معجزة من النبیین اذ جاءت ولم تدم بیت تو نور چشم منی در دیده
جا کرده هزار خوب بچشم درآمد و بگذشت و از شواهد النبوة عنوت ظلال باد مونه کرده است که قوی ترین معجزات محمدی و ماهر ترین و با
ترین آن جز قرآن نیست و آن نه یک معجزه بلکه هزاران هزار معجزات است زیرا که از هر موضع از قرآن که مقدار اقصر سوره که سوره کوثر می گیرند معجزه است
علیحده که قوت بشر از ایراد مثل آن عاجز است و هیچ کتاب را از کتب الهی و هیچ صحیفه را از صحیفه پادشاهی این کمال جمال صورت و جلال
کار او نبوده و نبوده عذوبت ذوق شیرینیت و حلاوت نظمش بی نهایت جزالت لفظش نه پیداست و بلاغت معنی ظاهر و باهر لاجرم فصحای زمان
و بلغای سخن پرداز در برابر این صحیفه صفحة الاعجاز سر بر خط انقیاد می نهادند و از دعوی همچشمی خود تبرا کرده بصدق خبر لئن اجتمعت الانس
والجن علی ان یاتوا بمثل هذا القرآن لا یاتون بمثله اعتراف مینمودند و اگر کسی از روی جهل و عناد قدم جرات و جسارت پیش مینهاد و از
خورشید قرآن از افق اشراق طلوع فرموده چراغ مدعای او را انطفاء فاتوا بحدیث مثله منطفی میساخت شعر چون روی کشادی لب گفتار
به بستی تا همگنان را معلوم کرده دوست و دشمن را مفهوم شود القرآن معجز والخلق عنده عاجز علماء اسلام کثرهم الله تعالی من الانام
در اعجاز قرآن متفق اند در وجوه آن مختلف اند و وجه اعجاز را راجع بلفظ می دانند یا بمعنی یا بهر دو یا بصرف همم معارضان از مقابله آن یا لغت
اسلوبش از اسالیب خطب فصحا و افانین رسایل بلغا یا خلوص از شوایب اختلاف در قصص و حکایات و تنزهش از معایب تناقض و تفاوت
در اخبار و روایات یا باشتمال و بر احتیاج عینی انطوا بر اسرار کارهی و ارباب عقل سلیم و اصحاب طبع مستقیم تمام این وجوه را در دایره اعجاز و اهل
در آورده چه کثرت اوصاف کمال هر موصوفی بر علو رتبت و افزونی قدر او ادل و اعم است و طایفه بر آنند که اعجاز اجزایی که در قرآن ظاهر است از لطافت
مبادی غایات و غیر آن از ودایع کلمات و بدایع آیات نسبت دادن انسب مینماید چه در زمان هر یک از مهندان و صناع شریعت معجزه [illegible]
در همان صورت و صفت بر طبایع اغلب ابنای زمان غالب بوده و آن را پیرایه افتخار و سرمایه استظهار میدیدند آنچه شد جلوه مینمود [illegible]
عبارت از مرتبه و غلبه فعل آن پیغمبر بوده بر افعال غیر او چون ظهور سحر در زمان کلیم الله و انقلاب عصا به ثعبان در برابر شعبده های ساحران [illegible]
علم طب در وقت عیسی و احیای موتی در مقابله معالجات اطبای [illegible] و در روزگار خجسته آیات سید مختار علیه الصلوات الملک الجبار [illegible]
مباهات و تفاخر ناقدان ایام در سر ریده تفاضل غرض فصاحت و بلاغت بوده و لهذا قصاید نامدار در معرض دعوی و افتخار [illegible]
رفیعه کعبه منیعه زادها الله شرفا تعلیق کرده بودند پس معجزه آنحضرت صلعم که عبارت از قرآنست در همان صورت ظهور فرموده و بازار دعاوی
ایشان را تحدی فاتوا بسورة برهم زد بیت غنچه نشگفت و بازار گل خندان شکست خوبروی آمد و هنگامه خوبان شکست هیهات این سخن
سنجی کز طبع بشر زاید مقابله نتوان کرد و این کلام را بکلماتی که ذهن آدمی بر هم بندد در مقام موازنه نتوان آورد و سخن انسان لغت عدم دارد
و کلمات حق بوصف قدم وأین لوایح القدم من فضایح العدم ع بنگر که تفاوت از کجا تا بکجاست اگر در وجوه اعجاز سخن بسیار
گفته اند و در شاهوار بالماس فکرت و جهت بسیار سفته اما بثبت مضمون وجوه سبعه که جواد قلم همایون رقم حضرت حقایق رتبت در ساحت بیان
شواهد النبوة باز داده جولان نموده صحیفه این عنوان را آرایش دادن لایق مینماید ومن الله الاعانة فی الابانة الدقایق وجه

اول

اول فصاحت مفردات و بلاغت نظم آنست که مجموع فصحاء عرب و بلغاء محافل ادب از آوردن مثل آن عاجز آمدند با وجود کمال حرص و شغف
ایشان بر معارضه و مجادله با آنحضرت در وقت نداء فاتوا بعشر سور مهر سکوت بر زبان نهادند و اگر کسی بر خاطر گذرانند که شاید معارضه
کرده باشند و ما را خبر نباشد اندیشه او غلط محض و محض غلطست چه اگر این صورت واقع بودی چنانچه قرآن متواتر بما رسیده او نیز
برسیدی و با وجود توافر دواعی هم که بر نقل امور عجیبه و [illegible] چنین صورتی پنهان نماندی مزخرفات مسیلمه کذاب چون
انا اعطیناک الجماهر فصل لربک وجاهر [illegible] از روی [illegible] شد کلمات بلغاء عرب که در مقابله سوره قرآنی ایراد کردندی که [illegible]
توانستندی داشت و اگر جمعی دوستان در اخفای آن مبالغه نمودندی بعضی دشمنان که طالب معارضه جهت تبکیت و تعجیز ایشان بوده بهزار حیله
و صد هزار وسیله در اظهار آن کوشیدندی از مقاوله لسان بمقاتله سنان و از مرتبه قیل و قال بمعرکه حرب و قتال راغب شدندی وجه ثانی
نظم عجیب و اسلوب غریب آنست که هیچگونه باسالیب کلام عرب نمیماند با صنوف ترکیبات و فنون توصیفات آن طایفه که لوای
فصاحت در اطراف عالم افکنده بودند و صیت بلاغت بآفاق جهان رسانیده مماثلت و مشابهتی ندارد و مثل این نظمی در کلام
عرب نه پیش از نزول قرآن یافته اند و نه بعد از آن مشاهده کرده بیت جانا بجمال الهی چشم من مثل تو ندیده است و نخواهد دیدن
و از این جهت بود که هم از حاسدان و معاندان صدای ما اشبه هذا الکلام بکلام البشر بمسامع اهل زمان میرسید والفضل ما شهدت به الاعداء
و در تفسیر ابو عبید رحمه الله نقل میکنند که اعرابی این آیه شنید فاصدع بما تؤمر و اعرض عن المشرکین فی الحال بسجده در افتاد
کسی پرسید که ایمان آوردی و خدا را سجده کردی اعرابی گفت لا سجدت لفصاحة هذا الکلام من متکلم ای شما سجده من بواسطه فصاحت
این کلام وجه ثالث اخبارات از اموری که در قرنهای گذشته واقع بوده از بیان شرایع رسل علیهم السلام و احوال امم ایشان و عجب
آنکه اخبار اهل کتاب بهمه عمر در گفتگوی [illegible] اخبار سابقه گذرانیده بودند و بدرس کتب [illegible] جهت تحقیق وقایع [illegible]
اشتغال تمام نموده و با این همه از دقایق اخبار چندان وقوفی نداشتند و از هر جا اندک چیزی دانسته طلب باقی میساختند و حضرت
امی امین علیه افضل الصلوة والتسلیم نخوانده و ننوشته بود و بکار سبقی بمطالعه ورقی میل نفرموده و با اهل کتاب مجالست ننموده و ذراع
کتب بقدم طلب نپیموده و پیوسته علماء یهود و نصاری از خبر گذشتگان از آنحضرت استفسار کردندی و در آن باب آیتی چند نازل شده
جواب سوال ایشان بظهور پیوستی و همه تصدیق نموده مجال انکار و اعتراض نداشتند و در باب اعجاز این وجه بغایت روشنست شعر
لو یقتبر بن مان و هو یحدثنا عن القرون و عن عاص و عن دارهم وجه رابع اخبارات از مغیبات یعنی زبان قرآن ببعضی از امور
مستقبله خبر داده و برخی از آن چون غلبه روم و دخول مسجد الحرام و کشف اسرار منافقان و ارباب ارتیاب و رفع استتار از ما فی الضمیر
اهل کتاب و اظهار دین متین و وقوع نصر قریب و فتح مبین واقع شده و برخی دیگر چون [illegible] یاجوج و ماجوج و خروج دابة
الارض مانند آن واقع خواهد شد و از ینجاست آنچه خدای تعالی و تقدس فرموده انا نحن نزلنا الذکر و انا له لحافظون یعنی قرآن را فرستادیم
و نگاه دارنده آنیم از آنکه در تعیین و تغییر عبارت تبدیل یابد [illegible] از زمان نزول اجلال الی یومنا هذا [illegible]
خاکسار تخمیص قوامط مصر خواسته که رقم تغییر بر صفحه حال آن کشند نتوانستند مجال یارای تصرف در یک کلمه بیک حرف [illegible]

Copyright © King Saud University